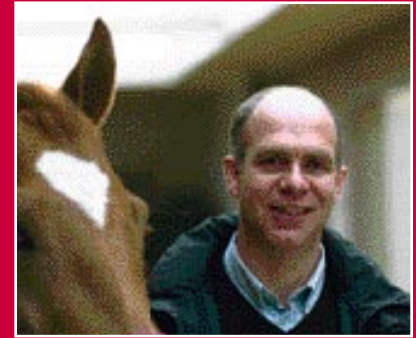

Zorg in Nederland

Hans van Gils

In 1984 als dierenarts afgestuurd in Utrecht en reeds meer dan 20 jaar actief als paardendierenarts.

Hoefslag publiceert maandelijks een artikel waarin een veterinaire onderwerp wordt behandeld. Deze artikelen zijn geschreven door de vijf Erkend Paardendierenartsen van Dierenartsenpraktijk Moergestel. Deze vijf paardendierenartsen werken vanuit een klassieke, reguliere geneeskunde en volgen de moderne ontwikkelingen op de voet. Elke paardendierenarts heeft zich vanuit eigen interesse in één of meerdere onderdelen van de veterinaire geneeskunde bekwaamd. De veterinaire werkzaamheden zijn op basis van die interesse verdeeld. De auteur van dit artikel richt zich in het bijzonder op reproductie en internistische aandoeningen. Daarnaast houdt hij zich voor de kliniek bezig met management-taken. Ook maakt hij zich nuttig voor de beroepsgroep van (paarden)dierenartsen, onder andere als bestuurslid van de GGP en als voorzitter van de communicatiecommissie. Op www.dapmoergestel.nl vindt u alle Hoefslagartikelen van DAP Moergestel.

Rond het zieke of kreupele paard staat tegenwoordig een leger van deskundigen klaar. Dit artikel wil inzicht geven in de keuzes die u als eigenaar in Nederland hebt als deskundige hulp nodig is. Behalve definities en namen wordt uitleg gegeven over hoe de samenwerking tussen de verschillende niveaus van dierenartsen en paardenklinieken idealiter kan verlopen.

Tekst: Hans van Gils | Foto's: DAP Moergestel

Indien iemand in Nederland de beschermde titel 'dierenarts' voert, heeft deze man of vrouw met succes een universitaire studie Diergeneeskunde afgesloten in de Europese Unie. Het overgrote aantal dierenartsen hier te lande is afgestudeerd in Utrecht (of Gent). De meeste praktiserende dierenartsen zijn lid van de beroepsorganisatie Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD). Binnen de KNMvD zijn verschillende Groepen actief; zo ook de Groep Geneeskunde van het Paard, de GGP. De GGP heeft een kleine 500 leden, die fulltime of parttime bezig zijn met de geneeskunde van het paard. De taken van de GGP zijn

1. de specifieke belangen behartigen van haar leden: de dierenartsen die zich met paardeneeskunde bezighouden;
2. voorlichting en advies geven aan eigenaren, sportbeoefenaren en organisatie op het gebied van de paardenhouderij;
3. zich bezighouden met de ontwikkeling van de geneeskunde van het paard.

Netwerk

Het vakgebied van de paardendierenarts is veelomvattend. Dit leidt ertoe dat dierenartsen en praktijken meestal een keuze maken voor wat betreft het deel van de paardendiergeneeskunde dat routinematig uitgevoerd kan worden. Kennisniveau en aanwezigheid van faciliteiten (denk aan een röntgen-apparaat, een echoscanner of operatieruimte) zijn hierbij in belangrijke mate bepalend. Patiënten die een dierenarts niet zelf kan of wil behandelen, behoren doorverwezen te worden naar een collega. Ook komt het geregeld voor dat een eigenaar zelf naar een alternatief zoekt. Bij een goede samenwerking tussen dierenartsen ('netwerk') zou het als volgt kunnen gaan. De patiënt komt het netwerk binnen via de eigen paardendierenarts. Deze behoort de vertrouwenspersoon te zijn voor de eigenaar en blijft dus vaak ook het aanspreekpunt; soms verloopt het contact ook direct met de kliniek waarnaar verwijzing plaatsvindt, zeker wanneer een eigenaar zelfstandig 'hogerop' gaat voor een tweede mening en/of meer gespecialiseerde onderzoeken en behandelingen. Als dierenarts en eigenaar een verwijzing nodig achten, legt de eerstelijnsdierenarts het contact met de verwijspraktijk. Er vindt overleg plaats tussen

eigen dierenarts en verwijskliniek en afhankelijk van de situatie gaat het patiëntverslag, met eventueel laboratoriumuitslagen of beeldmateriaal (röntgenopnamen) richting verwijspraktijk. In de verwijspraktijk wordt, op basis van het patiëntverslag en eventueel eigen onderzoek een behandelplan gemaakt. Dit wordt met eigenaar en indien nodig met verwijzend dierenarts doorgesproken. Kosten, kansen en risico's worden hierbij besproken. Na onderzoek of behandeling in de verwijspraktijk wordt de patiënt terugverwezen naar de verwijzend dierenarts. Dit houdt in dat de verwijzend dierenarts gebeld wordt, eventueel via de eigenaar op de hoogte wordt gebracht, of (zeker bij ingewikkelde patiënten) middels een gedetailleerd patiëntverslag te weten komt hoe het ervoor staat zodra het paard naar huis gaat. Behalve de uitgevoerde onderzoeken of behandeling bevat dit verslag adviezen voor eventuele nazorg. Het netwerk is als volgt te omschrijven:

1. Eerste lijn

Dierenartsen die op bedrijven of bij particulieren paarden behandelen en daarbij fulltime dan wel parttime de paardendiergeneeskunde bedrijven; dierenartsen hebben na hun afstuderen in principe een algemene bevoegdheid, dat wil zeggen dat zij diergeneeskundige onderzoeken en behandelingen mogen uitvoeren bij alle diersoorten.

2. Tweede lijn

Dierenartsen die vanuit een regionale verwijspraktijk werken. Naar deze verwijspraktijken kunnen paarden voor nadere diagnostiek, chirurgie en intensievere zorg verwezen worden. In veel tweedelijnsklinieken wordt ook eerstelijnszorg geboden. In verwijspraktijken wordt gewerkt op een meer specialistisch niveau. Momenteel werken hier veelal Erkend Paardendierenartsen en Specialisten.

3. Derde lijn

Nederland heeft maar één kliniek waar derdelijnszorg geboden wordt: de Hoofdafdeling Gezondheidszorg Paard van de Faculteit Diergeneeskunde in Utrecht. Hier wordt naast reguliere tweedelijnszorg aandacht geboden aan patiënten met een dusdanige problema-

tiek dat bijzondere faciliteiten en hoogspecialistische kennis vereist zijn. Let wel: deze zorg staat los van experimenteel wetenschappelijk onderzoek.

Deze indeling van eerste-, tweede- en derdelijnspaardendiergeneeskunde is geenszins star. Elke dierenarts heeft zijn eigen niveau van kennis en vaardigheid opgebouwd en vastgesteld. Die dierenarts werkt vanuit een praktijk of kliniek die zelf haar positie bepaald heeft in de paardendiergeneeskunde. Deze bepaling kan voortkomen uit de beschikbare garantesystemen die de veterinaire wereld kent en waarmee het niveau van kennis, ervaring en organisatie vast te leggen zijn, te verbeteren en te waarborgen.

Eerste lijn

- o Algemeen bevoegd dierenartsen
- o Erkend Paardendierenartsen

Tweede lijn

- o Erkend Paardendierenartsen
- o Specialisten, Nederland of Europees

Derde lijn

- o Hoofdafdeling Gezondheidszorg Paard, (HGP) Universiteit Utrecht Specialisten

Definities

Binnen het netwerk worden termen gebruikt die wellicht toelichting behoeven. Zo wordt er gesproken over de **Erkend Paardendierenarts**. Een aantal jaar geleden is deze 'titel' ontwikkeld met als doel duidelijkheid te verschaffen over aanwezige kennis en kunde betreffende de geneeskunde van het paard. Elke dierenarts in Nederland is opgeleid om (huis)dieren (dus ook paarden) te onderzoeken en/of behandelen (algemene bevoegdheid), maar de Erkend Paardendierenarts heeft, na een driedaagse intensieve 'opfriscursus', zichzelf verplicht jaarlijks vier dagen nascholing te volgen in de geneeskunde van het paard. Bovendien moest een Erkend Paardendierenarts aantonen dat hij/zij een minimum aan contacturen had met paarden als patiënt. Aan dit systeem deden ongeveer 250 dierenartsen mee. Dit systeem is twee jaar geleden losgelaten, maar momenteel probeert de GGP om opnieuw, op vrijwillige basis, invulling te geven aan de Erkend Paardendierenarts. Daarnaast bestaan in Nederland **specialisten**

Sommige paardenklinieken **RÖNTGENEN** tegenwoordig paarden aan huis

met een deelvakgebied in de paardengeneeskunde. Deze dierenartsen hebben zich, na hun afstuderen als algemeen bevoegd dierenarts, verdiept in de chirurgie/orthopedie, de voortplanting of de inwendige ziekten van het paard en zijn zo benoemd tot (Nederlands) specialist in dat betreffende onderdeel. Deze vorm van specialisatie bestaat ondertussen een twintigtal jaren. Dit Nederlandse systeem wordt stilaan vervangen door een Systeem van **Europees Erkend Specialisten** voor de verschillende vakgebieden. In Nederland zijn een dikke vijftig specialisten op de diverse vakgebieden van de paardengeneeskunde actief. Als laatste dient nog genoemd de **Erkend Keuringsdierenarts voor Paarden**. In samenwerking met twee grote Verzekeraars voor Paarden heeft de GGP enige jaren geleden een kwaliteitssysteem opgezet voor het keuren van paarden. De verzekeraars hadden behoefte aan een Erkend Keuringsdierenarts die klinische keuringen op een gedegen, uniforme manier konden uitvoeren en aanvullend onderzoek (röntgenfoto's en eventueel echo's) van hoge kwaliteit konden verzorgen met, uiteraard, vakkundige interpretatie. Na toetsing van de faciliteiten (monsterbaan, apparatuur, et cetera.), de methode van keuring (invullen formulier, interpretatie van röntgenonderzoek) en de integriteit en onafhankelijkheid (zeer belangrijk) van de betreffende dierenarts is plaatsing op een lijst mogelijk. Het betreft momenteel 25 dierenartsen. Deze mogen keuringen uitvoeren voor de verzeke-

raad in kwestie zonder controle door de veterinaire adviseur van de verzekeraar. Het blijft overigens voor elke dierenarts mogelijk om (verzekerings)keuringen uit te voeren, maar dan geldt dat achteraf controle door de verzekeraar plaatsvindt. Het KWPN heeft zich in een later stadium geconformeerd aan dit systeem voor wat betreft het laten uitvoeren van röntgen- en cornageonderzoek van jonge hengsten voor de hengstenkeuring. Merries die meedoen aan PROK mogen nog steeds geröntgend worden door een zogenaamde PROK-dierenarts, een ouder kwaliteitssysteem vanuit het KWPN. Dit systeem verdwijnt waarschijnlijk in de nabije toekomst.

Niet-veterinair

Behalve dierenartsen is een groot aantal personen actief in het veld van de paardengeneeskunde. Beperkte zich dit vroeger tot de hoefsmiden, tegenwoordig is de lijst van niet-dierenartsen veel groter. Allereerst de **'paardentandarts'**; deze onbeschermde titel kan door iedereen gebruikt worden zonder enige kwaliteitsgarantie. In ieder geval zijn paardentandartsen zeker geen tandarts en bijna nooit dierenarts, maar meestal mensen die zich na een meer of minder uitgebreide cursus van een aantal weken of maanden aanbieden om het gebit van uw paard of pony te verzorgen. Uiter-

aard zijn er gebitsverzorgers (een veel betere term) die met veel ervaring goed werk kunnen verrichten, maar er is dus ook kaf onder het koren.

De **fysiotherapeut voor dieren** betreft een kleine groep humane fysiotherapeuten met gedegen opleiding die een extra studie hebben gevolgd in de fysiotherapie van gezelschapsdieren en paarden. In samenspraak met een dierenarts wordt een behandelplan opgesteld en is er zeker toegevoegde waarde bij een blessurebehandeling mogelijk.

De **rondrijdende röntgenwagen** wordt steeds bekender. Met de rondrijdende dierenartsen van gerenommeerde klinieken zit het kwalitatief wel goed, maar er zijn ook niet-dierenartsen actief. Interpretatie van röntgenonderzoek is ingewikkeld en voorbehouden aan dierenartsen (sommige lieden geven zelfs, om die reden, geen uitleg over de genomen foto's), terwijl ook de kwaliteit van de plaatjes soms te wensen overlaat.

Als laatste een kort woord over **alternatieve genezers**. Ook hier betreft het een groep mensen van diverse pluimage, die gemeen heeft dat alternatieve geneeskunde geen wetenschappelijke onderbouwing heeft vanuit de reguliere (dier)geneeskunde. |

Meer informatie over de GGP en haar leden: www.paardendierenarts.nl